

100 Yıl Sonra Wobblies!*

Özgür Gökmen
og@ozgurgokmen.net

Wobblies!

A Graphic History of the Industrial Workers of the World

Derleyenler, Paul Buhle ve Nicole Schulman

Londra: Verso, 2005, ISBN 1844675254, 306 sayfa.

<http://www.iww.org>

War of the Classes

Jack London

Londra: Mills & Boon, 1905, 188 sayfa.

<http://www.gutenberg.org/etext/1187>

İşçi sınıfının işveren sınıfıyla ortak hiçbir yanı yoktur.

(IWW)

New York'taki toplu taşıma grevini duydunuz mu? Ya Starbucks grevini? Hani şu Türkiye'de de açıldığı vakit, çok satan gazetelerde, "Efendim, kahve nasıl içilmeli," diye hakkında günlerce haberler yapıp göklere çıkarılan Starbucks'a karşı devam eden grevi? O zaman belki IWW'nun, Dünya Sınâî İşçileri'nin ismini de duymuşsunuzdur.

Daha sonra *Sınıfların Savaşı* başlığı altında toplanacak konuşmalarından birine, bir insanlık halinden bahsederek başlar Jack London. Öyle olması gerektiği düşünülen şeylerin gerçekliğine inanmaya meyilliyizdir. Nedeni de doğuştan sahip olduğumuz iyimserlik. Zaman zaman esef edilse de, asla tenkit edilmemesi gereken bir iyimserlik. Zira iyimserlik şerden çok, hayra vesiledir. Ancak elbette felaket de getirdiği olmuştur bunun. Son günlerinde Pompeii halkının ya da 16. Louis devri aristokratlarının durumunda olduğu gibi.

Amerikan halkının da, işte tabiatlarındaki bu iyimserlikten ötürü, bir konuda hemfikir olduğunu söyler London: Sınıf mücadelesinin varlığını inkâr etmek konusunda.

**Birgün Kitap Eki*, 7 Şubat 2006

Hem tabiatlarındaki iyimserlikten ötürü, hem de sınıf mücadelesi hor görülen ve tehlikeli bir mevhum olduğu için. London'ın "Amerikan halkı" ile kastettiğinin, elbette halkın tanınmış ve güvenilir sözcüleri olduğu bilinmeli: Basın, vaizler ve üniversite. . .

Sınıf mücadelesi iki türlü ele alınabilir, der London. Bu mücadelenin varlığı, kuramsal olarak ya da fiilen gösterilebilir. Bir toplumda sınıf mücadelesinin var olması için iki olgu elzemdir: Alt ve üst sınıflar arasında sahip oldukları iktidarın boyutuyla ölçülen bir eşitsizlik bulunması, ayrıca alt sınıfın güç ve heyecanını soğuracak mecralara açılan kapıların kapalı olması gerekir.

Eğer iki sınıf arasında aşikâr ve yaşımsal bir menfaat çatışması yaşanacaksa, ABD'de sınıf mücadelesini var edecek tüm unsurlar yerli yerindedir. Ne var ki alt sınıfın güçlü ve muktedir mensuplarının kendi sınıflarını terk edip üst sınıf saflarına katılmasına müsaade edildiği müddetçe, sınıf mücadelesi uykuda kalmıştır. Sermaye ve işçi sınıfı ABD'de uzun bir süredir bir arada var olmuş, fakat sürekli genişleyen sınırlara sahip gelişmemiş bir ülkenin herkese fırsat eşitliği sunan koşulları, o güne dek işçi sınıfının güçlü ve girişken mensuplarının sınıftan kaçıp sermaye sahibi olmasını mümkün kılmıştır.

Ancak bu sürekli genişleyen sınırların sonu artık görünmüş, Vahşi Batı bir kez fet-hedilmiştir. Doğal kaynaklara sahip olmaya yönelik kapışmaca yaşanmış ve bitmiş, rüyanın sonu gelmiştir. Fırsatlar kapısı artık ebediyen kapalıdır. Sanayi devri başlamış; Rockefeller petrol, Amerikan Tütün Şirketi tütün, Carnegie çelik işinde kapıları örtmüş; Carnegie'den sonra Morgan gelmiş, kapıya bir kilit daha vurmıştır. Bu kapıların önünde binlerce hırslı genç birikecek ve kapıya asılı levhada yazılı olanı göreceklerdir: Geçit yok! Fırsat kapıları birer birer kapanmaya devam ettikçe, bu kapıların önünde birikmeye devam edecek daha binlerce, binlerce genç doğacaktır.

Konuşmanın başı böyle. Konuşmacı buradan sonra, Amerikan halkının, kendileri de marifetli birer kuramcı olan "iyimser" sözcülerinin kuramlarla ikna olmayacağını söyleyip ABD'de sınıf mücadelesinin maddi delillerini sıralayarak devam ediyor. Gerisini okumak meraklısına kalmış.

Jack London'ın tespitleri isabetliydi. Üstelik London, sınıf mücadelesine dair öngörülerinde de haksız çıkmadı. Bundan tam bir asır önce, bu konuşmanın yayımlandığı 1905 senesinin yazı, işçi sınıfı ve sınıf mücadeleleri tarihinin önemli olaylarından birine tanıklık etti: Amerikan işçi sınıfının en aktif mensuplarının Şikago'da bir araya gelerek yeni tür bir sendika kurmasına. . . O güne dek var olan ve Amerikan Emek Federasyonu gibi bünyesine sınıfın sadece eğitilmiş, seçkin bir tabakasını kabul eden uzlaşmacı meslek sendikalarından çok daha farklı bir sendikaydı kurulan. 20. yüzyıl boyunca, kesintilerle de olsa devam eden sınıf mücadelelerinde adını sürekli duyuracak; sermaye kadar, onunla işbirliği içindeki konvansiyonel emek örgütlerinin de çekinip tehdit olarak algılayacağı bir örgüt: IWW, Dünya Sınâ İşçileri!

Kimilerine göre anarşisttiler, kimilerine göre sosyalist ya da komünist. İşte, kızıldılar! Her halükarda korkulacak bir güç. . . Emeğin menfaatlerinin ancak tüm çalışanların bir sınıf olarak örgütlendiğinde temin edilebileceğine inanan, aynı işi yapan herke-

sin birleşmiş olduğunu, aynı sanayi dalındaki her emekçinin aynı sendikada ve ücret karşılığında çalışan tüm insanların tek bir büyük örgüt altında toplandığını görmek isteyen, doğrudan eylem taraftarı bir sendikaydı kurulan.

Çalışanların, ürettiklerinin yetersiz bir kısmına değil, tamamına hakkı olduğunu iddia eden; ücret sistemi ilga edilmeden adaletsizliğin sona ermeyeceğini, sınıf mücadelesinin bitmeyeceğini düşünen bir sendika. Emeği bir sınıf olarak tek bir büyük sendika altında toplayarak, yeni ve daha iyi bir toplumsal düzenin altyapısını kurmaya çalışan bir sendika. Şimdi tam 100 yaşındalar! Halen ABD, Kanada, Avustralya, Britanya, İrlanda, Japonya ve Kıta Avrupası'nda örgütlüler. Ve 100 sene önce ilan ettikleri fikirleri, artık belki isimleriyle anılmasa da, şimdi dünyanın dört bir yanına yayılmış durumda.

Wobblies! IWW'nun 100. yılını kutlamak için hazırlanmış bir kitap. 16 senelik bir fikrin, insanda hayranlık uyandıran bir emeğin ürünü. Altı bölümde, 35 çizerin kaleminden çıkmış bir mücadeleler tarihi, görsel bir şölen.

Kitaba ismini veren lakap, IWW'nun niteliği hakkında iyi bir fikir veriyor. IWW'ya göre, *Wobblies* isminin kökenine dair dört ayrı kuram var. En yaygın kabul göreni, eski bir üyenin anlatımına dayananı. Lakap, esasen IWW'nun ırkçılıkla mücadelesinin bir emaresi. Enternasyonalizmin, insani kardeşliğin ipucu. Bunun daha iyi anlaşılabilmesi için, ABD'de IWW'dan önce kurulan solcu örgütlerin Çin ve Japon kökenli işçilere karşı ayrımcı politikalar güttüğünü kaydedelim. 1911 senesinde, Vancouver'da, örgütün Çin kökenli üyeleri vardır. Ve bunlardan biri, bir lokantacı, IWW'nun kırmızı üyelik kartını taşıyan yoldaşlarına sonsuz kredi açmaktadır. Ne var ki müşterilerine sendika bağlantısını soracak olduğunda, "double you" diye okunacak harfi telaffuz etmekte zorlanmaktadır: "Eye Wobble Wobble mısınız?" Yerel üyeler bunu hemen kendilerine mal eder, aralarında kendilerinden gülerek *Wobbly Wobbly* diye bahsetmeye başlar. 1913'teki Wheatland Grevi'nde *Wobbly*, artık kırmızı üyelik kartı taşıyan sendikacıların genel geçer lakabı haline gelmiştir. Kitabın girişinde buna dair farklı anlatımlar bulmak mümkün.

Kitabın, IWW'nun kuruluşunu, Lawrence and Paterson'daki büyük direnişi, IWW'nun yayılmasını, bunu takip eden baskı, ölüm ve genel grevleri, ondan sonrasını ve IWW'nun bugününü farklı farklı hikâyelerle anlatan bölümleri, birbirine bu dönemlerin genel bir özetini veren kısa yazılarla bağlanmış. Kitabın sonunda IWW'nun orijinal işlerini görmek de mümkün. Dile kolay, tam bir asırlık bir tarih. Amerikan yerlisi denizcilerden, anarşist İtalyan göçmenlerine, Afrika kökenli Amerikalılardan, çocuk madencilere, tekstil işçilerinden, öğrencilere, Meksikalı işçi ve köylülere uzanan bir sınıf mücadeleleri tarihi *Wobblies!* Radikal bir tarih... Kısa zamanda Türkçeye çevrilmesini umalım.